

ΘΕΣΕΙΣ

«Η μεταρρύθμιση του Κοινωνικού Κράτους ως κρίσιμο διακύβευμα των εθνικών εκλογών»

ΓΡΑΦΕΙΟ ΓΑΒΡΙΗΛ ΑΜΙΤΣΗΣ

Καθηγητής Δικαίου Κοινωνικής Ασφάλειας, Πανεπιστήμιο Δυτικής Αττικής

ΚΑΘΩΣ πλησιάζουν οι εκλογές ανάδειξης της πρώτης μεταμνημονιακής Κυβέρνησης στη χώρα μας, το ζήτημα της μεταρρύθμισης του Κοινωνικού Κράτους αρχίζει να αποκτά επιτέλους αυξημένο ενδιαφέρον στην ατζέντα των συστημικών πολιτικών κομμάτων, υπό το πρίσμα των νέων κινδύνων (φτώχεια, μακροχρόνια ανεργία, υπερχρέωση, στεγαστική στέρηση) που αναδείχθηκαν με έντονο τρόπο εξαιτίας της οικονομικής κρίσης.

(α) Η Ελλάδα βρίσκεται στις υψηλότερες θέσεις των Κρατών Μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης ως προς τις ευπαθείς ομάδες του πληθυσμού. Τουλάχιστον 3.701.800 άτομα (34,8% του πληθυσμού) ήταν εγκλωβισμένα το 2017 σε κίνδυνο φτώχειας ή / και κοινωνικού αποκλεισμού. (β) Η Ελλάδα βρίσκεται στην πρώτη θέση των Κρατών Μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης ως προς το ποσοστό των ανέργων (18,5% σε σχέση με το 6,6% του κοινοτικού μέσου όρου) και των νέων ανέργων (39,7% σε σχέση με το 14,5% του κοινοτικού μέσου όρου). Τουλάχιστον 910.000 άτομα ήταν άνεργοι το πρώτο τρίμηνο του 2019, εκ των οποίων περίπου 590.000 μακροχρόνια άνεργοι. (γ) Το ποσοστό των ελληνικών νοικοκυριών που βρίσκονται σε κατάσταση αδυναμίας αποπληρωμής στεγαστικών δανείων είναι το υψηλότερο στις χώρες της Ευρωζώνης. (δ) Οι δαπάνες των ελληνικών νοικοκυριών για την κάλυψη των δαπανών στέγασης είναι οι υψηλότερες ανάμεσα στα Κράτη Μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης, καθώς το 40,9% του πληθυσμού ξοδεύει τουλάχιστον το 40% του εισοδήματός του για την κάλυψη των δαπανών στέγασης.

ΟΙ ΣΧΕΔΙΑΣΤΕΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΠΟΛΙΤΙΚΩΝ παραμένουν, όμως, εγκλωβισμένοι σε αποσπασματικές πρακτικές διαχείρισης προκλήσεων του παρελθόντος, εξακολουθώντας να παραβλέπουν την άμεση ανάγκη προώθησης θεσμικών και επιχειρησιακών πρωτοβουλιών, που θα εξυπηρετήσουν επάλληλες προτεραιότητες οικονομικής ανάπτυξης και κοινωνικής συνοχής μέσω τεχνικών στόχευσης, ενεργοποίησης και καινοτομίας. Δεν προκαλεί, επομένως, έκπληξη ότι η Ελλάδα βρίσκεται ακόμα στην πρώτη θέση των Κρατών Μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης ως προς το ποσοστό των κρατικών δαπανών για συντάξεις (13,8% του ΑΕΠ) και στις τελευταίες θέσεις σε σχέση με τις δαπάνες για παροχές προς ασθενείς και άτομα με αναπηρία (1,5% του ΑΕΠ), οικογένειες και παιδιά (0,6% του ΑΕΠ) και ανέργους (0,5% του ΑΕΠ).

Η ΜΕΤΑΡΡΥΘΜΙΣΗ του Κοινωνικού Κράτους πρέπει να αντανakλά την υιοθέτηση ενός γνήσιου αναπτυξιακού υποδείγματος άσκησης κοινωνικής πολιτικής, που θα αξιοποιήσει με τεχνικές διαφύλαξης του δημόσιου συμφέροντος κρίσιμες

συνέργειες μεταξύ του κράτους, της αγοράς και της κοινωνίας των πολιτών. Απαιτείται από τη νέα Κυβέρνηση τόσο α) η άμεση ανατροπή του υφιστάμενου καθεστώτος διαχείρισης της ψευδεπίγραφης ανθρωπιστικής κρίσης μέσω παθητικών πολιτικών αναπαραγωγής της φτώχειας, όσο ιδίως β) η προώθηση μακροπρόθεσμων μεταρρυθμίσεων που θα εξασφαλίσουν την συμμετοχή κάθε πολίτη στην οικονομική και κοινωνική ανάπτυξη της χώρας μας.

ΑΞΙΟΠΟΙΩΝΤΑΣ ΔΙΕΘΝΕΙΣ ΚΑΛΕΣ ΠΡΑΚΤΙΚΕΣ που απλόχερα προσφέρει η συγκριτική έρευνα των εθνικών συστημάτων κοινωνικής προστασίας, η ετυμηγορία των πολιτών ως προς την ανάθεση εξουσίας δεν πρέπει να επηρεασθεί από προεκλογικά επιχειρήματα καταστροφολογίας ή ατεκμηρίωτες εξαγγελίες. Η διαδικασία κατοχύρωσης του Αναπτυξιακού Κοινωνικού Κράτος της Μεταμνημονιακής Ελλάδας δεν θα είναι αυτόματη. Πρέπει να υποστηριχθεί από συστημικές εμβληματικές παρεμβάσεις, που συνοψίζονται στο ακόλουθο τετράπτυχο:

α) Επαρκής, βιώσιμη και ποιοτική **Ασφαλιστική Προστασία** των εργαζομένων και των συνταξιούχων με βάση ένα μοντέλο τριών πυλώνων (κοινωνική, επαγγελματική και ιδιωτική ασφάλιση)

β) **Ενεργητική Ένταξη** των ευπαθών ομάδων (ανασφάλιστοι φτωχοί) με βάση ένα μοντέλο τριών αξόνων (Ελάχιστο Εγγυημένο Εισόδημα, Εθνικό Σύστημα Προστασίας από την Ανεργία, Εθνικό Σύστημα Κοινωνικής Φροντίδας)

γ) **Διαφύλαξη της διαγενεακής αλληλεγγύης** μέσω της σύστασης ενός νέου Υπουργείου για τις Οικογένειες, τους Νέους και τους Ηλικιωμένους που θα προωθήσει οριζόντιες και θεματικές πολιτικές με στόχο την ενίσχυση των οικογενειών και την αντιμετώπιση της δημογραφικής γήρανσης.

δ) **Πρόσβαση σε επαρκή και προσιτή στέγαση** μέσω της δημιουργίας ενός Εθνικού Συστήματος Κοινωνικής Κατοικίας.

Δημοσιεύθηκε στις 23 Ιουνίου 2019 στην Ημερησία (Ένθετο στην Εφημερίδα Έθνος της Κυριακής)